

גליון 500
שנה י"א תשפ"ב

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

ויקרא לבנו ליוסף

למה לא קרא לראובן או ליהודה? הלא ראובן היה בכור ויהודה מלך, והוא הניחם וקרא ליוסף. ללמדך, שהכל מכבדים למי שהשעה עומדת לו, ועוד, שהיה סיפק בידו לעמוד בצוואתו, ואמר לו אם נא מצאתי חן בעיניך, אל נא תקברני במצרים בשבילך ירדתי למצרים, בשבילך אמרתי 'אמותה אך הפעם' ועכשיו אפילו אם אדם מת בספינה, הנפש הולכת אצל אבותיו, 'אל נא תקברני במצרים' שסופה ללקות בכינים, ויהיו מרחשות תחתי, ושלא יעשו אותי במצרים עבודה זרה, כי שכשם שנפרעים מן העובד עבודה זרה, כך נפרעים מן הנעבד. לכך אל תקברני במצרים, למה האבות מחבבים קבורת ארץ ישראל, לפי שמתי ארץ ישראל חיים תחילה לימות המשיח, ואוכלים שנות המשיח, לפיכך אמר יעקב אל תקברני במצרים, אותם צדיקים שמתים בחוצה לארץ, הקדוש ברוך הוא עושה להם מחילות בארץ, ועושה אותן כמערות הללו והם מתגלגלים ובאים עד שמגיעים לארץ ישראל, והקדוש ברוך הוא נותן להם כוח של חיים, והם עומדים. אמר לו יעקב ליוסף, אם אתה עושה לי כמו שאמרתי לך יפה, ואם לאו נפשי יוצאת ממני, מיד אמר לו כך אני עושה לך, אמר לו הישבע לי, וישבע לפי.

(תנחומא ויחי ג')

אודה השם בכל לבב על שזיכנו להגיע

לגליון ה 500 של עלון זה.

יה"ר שנזכה לעוד שנים רבות לזכות את הרבים בהוצאה לאור של "סיפורי צדיקים"

פרשת השבוע

אמר, יש ברוסיה עמים שונים, רוסים, פולנים, לאטביים ויהודים, בשום עם אין אתם מוצאים אנשים הגוולים פת לחם איש מרעהו, חייטים, סנדלרים, חנוונים וכולם חיים בשלום ביניהם, ומוציאים פרנסתם. וכנגד זה, אצל היהודים, פותח יהודי אחד מאפיה, מיד פותח שני מאפיה מולו, פותח יהודי חנות, מיד נפתחות באותו רחוב עשר חנויות, והכל נאבקים ביניהם על הפרוטה.

נענה רבי אליהו מיזל ואמר: מטבעו של בעלי חיים שאין הוא טורף את מינו, אין אריה טורף אריה, ואין זאב טורף זאב וכדו'. יש רק בעל חיים אחד הבולע את מינו, אלה הדגים. מפני מה? משום שלכל בעלי החיים, העולם פתוח לרוחה לפניהם, ויש בידם למצוא את פרנסתם בכל מקום, ואילו הדגים סגורים וכלואים בתוך המים, ואסור להם לצאת אל היבשה, כי יש בכך סכנת מות, ולכן הם בולעים זה את זה מתוך רעב. והוא הדין ביהודים, סיים הרב אליהו חיים. לפני הגויים פתוחה רוסיה כולה, מקוקאז ועד לסיביר והם מוצאים בכל מקום את פרנסתם. כנגד זה כלאה המדינה את היהודים בתוך תחום המושב, ומחוץ לתחום זה אסור להם לגור ולבחור ומה יעשו?

ויחי יעקב בארץ מצרים (מ"ז - כ"ח)
מסופר על רבה של ירושלים ת"ז הרה"ק רבי יוסף חיים זוננפלד זיע"א, שהקשה, למה כתיב ויחי יעקב? היה צריך לכתוב 'ויגר יעקב' וגו'. כי יעקב חי גם לפני באו למצרים. ותירץ בדרך צחות. על פי שכתב ה"בעל הטורים" כאן, 'ויחי יעקב בגימטריא ראה סי' ריבוא'. ולפי זה נתאר לעצמינו, מי שיש לו סי' ריבוא יוצאי חלציו, הרי יש לו כל יום המון ברית מילות, תנאים ונישואין וכיו"ב. וכיון שהשתתף אצל נפש אחד, גם שאר הנכדים משכימים לפתחו לקחתו לפאר את שמחתם, ואפילו אם רוצה לנוח אין לו זמן, כי הוא משועבד להמשיך לשמחות הנוספות. ונמצא שמתעייף בכל עת משמחות. והפטיר ואמר רבי יוסף חיים, שלהתעייף משמחות, זהו 'חיים' ולכן רק בארץ מצרים כתיב 'ויחי'.

וידגו לרוב בקרב הארץ (מ"ח - ט"ז)
מסופר: בימי הצאר ניקולאי השני, הזמין אחד משריו שהיה צורך היהודים ידוע, אסיפת רבנים. וראשי המדברים היו הרה"ק רבי יצחק אלחנן מקובנה זיע"א, הרה"ק רבי חיים מבריסק זיע"א והרה"ק רבי אליהו חיים מיזל מלדז'ו זיע"א. אותו צורך

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 5:18 ת"א: 5:19 ר"ת: 5:52

זמני כניסת השבת

ירושלים: 4:02 ת"א: 4:16

פרשת ויחי

שפתיו מלמלו ארוכות תפלה חרישית, והוא לגם באחת את סם המוות. מיד אחרי שבלע את הנוזל, השכיבוהו תלמידיו, והשקוהו מהתרופה שהכין בעצמו כדי לנטרל את הרעל.

בחסדי שמים, כעבור יממה ומחצה התברר שכמו שהסם עשה את מלאכתו נאמנה, ואיים על חייו של הנשר הגדול, גם התרופה פעלה ועשתה את שלה. הרמב"ם התחזק והבריא. אחרי מספר ימים שב לעבודתו והיה כאחד האדם.

עתה הגיע תורו של הרמב"ם להשקות את הרופא הישמעאלי מסם המוות שלו. בעתה אחזה בכמון, וכל גופו רעד כשעמד מול הרופא היהודי שניצל מן ההרעלה. הלא הוא ידע איזה רעל מסוכן נתן להשקותו, ונוכח לראות את תוצומותיו של הרמב"ם שהצליח לשרוד את הסם הקטלני. חששו היה נורא. מספר ימים קודם לכן כבר מילא את בטנו בתרופות וסממנים שונים ומשונים שיכינו את גופו להתמודד עם הרעל ההרסני של הרופא היהודי.

דקות לפני המבחן, נכנס הרמב"ם למטבח שבבית המלך, נטל שני מלפפונים, שתי עגבניות, כמה לפלים והרבה הרבה תבלינים. בלל הכל יחד והכין משקה שאינו מזיק כלל, אך מראהו היה איום, מפחיד ומרתיע.

עם המשקה הזה נכנס הרמב"ם לפני המלך והשרים, והשקה את כמון. כשידיו מרטטות באימה וכל גופו רועד כענף נישא ברוח, בלע כמון את המשקה המפחיד ומיד לאחריו נטל גם הוא סם נגד רעלים. ביודעו את ההרגשות והתופעות של ההרעלה, ציפה לתחושות קשות של צמרמורות וחולשה, אולם הפלא ופלא, הוא לא חש מאומה... כאילו לא בלע כל רעל.

[ההרגשות והתחושות הקשות שלא באו החרידו את הרופא כמון. הוא ידע שהרמב"ם גדול מאוד בחכמת גוף האדם ובהשפעתם של הסממנים, ואמר בחשש למקורביו: "מסתבר שהמימוני ברוב חכמתו, נתן לי סם שפעולתו איטית והוא ישפיע רק כאשר אוכל מאכל נוסף, אולי בשר..."]

כמון פסק מלאכול בשר. הספקות שמא הרעל המתוחכם פועל בצירוף מזון מסוים לא נתנו לו מנוח, והוא נמנע גם מלאכול מוצרי מאפה. לאחר שראה שגם בשר ומאפה אינם גורמים להשפעת הרעל, החל להתנור מחלב, אלא אם כן נחלב מול עיניו הפקוחות.

לעולם איני משתמש לרעה בכישרון הרפואה

שבורא העולם העניק לי במתנה

רבנו הרמב"ם זיע"א (יומא דהילולא כ' טבת), שימש כידוע כרופאו האישי של מלך מצרים. הצלחתו היתה לצנינים בעיני שרי המלך, ובקנאתם הסיתו את המלך שידיח את הרמב"ם וימנה תחתיו רופא מוסלמי ושמו כמון. "הלא רבי משה בר מימון יהודי הוא, ומדוע לא תיקח רופא מבני דתך?!", טענו באזניו השכם והערב, "מומחיותו של הרופא כמון אינה נופלת ממקצועיותו של היהודי".

המלך שהכיר וידע כי מקנאה הם מדברים ומומחיותו של הרמב"ם גדולה לאין שיעור, התקשה לוותר על רופאו האישי והמסור, אך מנגד התקשה לעמוד בלחצם של השרים. החליט איפוא בלית ברירה לערוך מבחן מסוכן מאוד בין הרמב"ם לבין גדול הרופאים של הערבים.

קרא המלך לשני הרופאים, והציב בפניהם אתגר מבעית: כל אחד מכם ינסה להרעיל את רעהו, ומי שיצליח להינצל מההרעלה ולהיוותר בחיים על ידי תרופה שיכין מבעוד מועד, אות הוא שהינו המומחה ביותר, והוא יהיה רופאי.

כדי לבחור מי יהיה הראשון שישתה את הרעל של חברו, ערך המלך גורל, ועלה שהרמב"ם יהיה הראשון שישתה את הרעל.

הרופא המוסלמי הלך לביתו, ועסק במשך שבוע שלם בריקחת רעל חזק ומדיר, סם מוות נורא, שגם אם ישקו את הבולעו בתרופות כהנה וכהנה כבר יהיה מאוחר מידי. ואילו הרמב"ם שם מבטחו בה', הכין סממנים מתאימים שיבטלו את הרעל, וציוה לתלמידיו שאחרי שישתה מן הסם, מיד ישכיבוהו על הקרקע, כדי שדמו לא יזרום במהירות, והרעל לא יספיק להתפשט בגופו. מיד כשגופו במצב שכיבה, ישקוהו בתערובת שהכין בעוד מועד.

היום המכריע הגיע, וכל תשובי מצרים היו במתח מי ישרוד את המבחן האכזר.

שני הרופאים התייצבו לפני המלך ובידם סממניהם. כמון, הרופא המוסלמי, ניגש והושיט לרמב"ם את הסם הנורא שהכין. על פניו של הרמב"ם לא ניכרו כל סימני מצוקה.

צִיּוּן וְנִמְשָׁל

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם

בשעה שישראל עושים רצונו של מקום או השכינה שורה בבית המקדש אולם כאשר אין ישראל הולכים בדרך הישרה ואינם מקיימים את רצון הבורא, גורם הדבר לסילוק השכינה מעליהם.

משל למלך שמשל ביד רמה על מדינתו, החליטו בני הממלכה כי לאות הוקרה למלך יכינו לו כתר יקר עשוי כולו אבנים טובות ומרגליות, ועל כל אבן מאבני הכתר יחרטו שם עיר מערי מלכותו. וכאשר יחבוש המלך את הכתר לראשו יהיה עטור במזכרת מכל בני הממלכה. אמרו ועשו, פנו לצורף אומן והלה הוציא מתחת ידו כתר עשוי לתפארה, את הכתר הגישו נכבדי המלכות למלך ביום בו צוין בממלכה יום השנה לעלותו על כסאו. לימים מרדו בני הממלכה במלך וניסו להפילו משלטונו, אולם המלך אור עזו ובעזרת חייליו הנאמנים דיכא את המורדים וביסס את מלכותו ביתר עזו. לאחר שוך המרד, זימן המלך לארמונו נציגים מכל עיר ועיר, והללו באו ועמדו לפניו בבושת פנים, כשהם מצפים בחיל וברעדה למוצא פיו. המלך לא אמר מילה אלא עמד מכסאו, נטל את הכתר הנפלא מראשו והטיחו בכח אל רצפת השיש. הכתר הנפלא התנפץ לרסיסים. אדונו המלך! – אמרו הנוכחים – הרי מלכותך מבוססת. ומדוע שברת את כתר המלכות? הרעים עליהם המלך בקולו ואומר: האם אתם חושבים שחסר אני כתר, כתר זה היה חביב עלי, כי ניתן לי על ידי בני ממלכתי, וכאשר חבשתי אותו לראשי הייתי זוכר אותם לטובה, שהרי כל שמות הערים חרוטות בו באופן כה נאה. אולם עכשיו, כאשר מרדו בי וניסו למוטט את מלכותי, אין עוד ברצוני לזכור אותם, אדרבה, בעת שאני רואה את שמות הערים, אני מזכר במה שזממו לעשות לי, והדבר ממלא אותי כעס וחרון אף.

והנמשל: כל זמן שישראל עושים רצונו של מקום, השכינה שורה במקדש, כמו שנאמר "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", אולם כאשר ישראל ממרים את רצונו של הבורא יתברך, המקדש הופך להיות להם למזכרת עוון, לפיכך נחרב והוסרה העטרה.

(בשם המגיד מדובנא זיע"א יומא דהילולא י"ז טבת)

שבוע ימים היה כמון חסר מנוח. קם ושכב, יצא אל הרחוב ושב אל ביתו, הקשיב לפעימות לבו ומדד את אורך נשימותיו, האמין שעוד מעט קט תחל השפעת הרעל הסודי שכוחו כה עצום שהוא מתעתע ומשפיע רק אחרי תקופת זמן.

כעבור אותו שבוע פגש הרמב"ם את כמון במסדרונות הארמון, והנה פניו חיוורות וגופו רזה עד שאך עור ועצמות ניכרים מעליו. "אמור נא לי" שאל את הרופא המצרי המהולל "הנכונה השמועה שחדלת כמעט מלאכול ולשתות? ואם אתה אכן שותה מעט חלב כיצד אתה מרגיש?"...

באותו הרגע התעצם חיוורונו של כמון. פניו חוורו כלובן החלב והוא קרט תחתיו מתעלף. הרמב"ם גחן אליו וגילה שלבו עמד מלכת והוא מת.

היה מלך מצרים מרוצה מתוצאותיו של המבחן. קרא לרמב"ם וביקש שיגלה את אוזונו ויתאר לו ממה מורכבת היתה תערובת הרעל המיוחד בו השתמש, רעל מתוחכם הרדום במשך שבוע ימים ורק אז נותן את אותותיו...

"חלילה לי מעשות כדבר הזה" הפתיע הרמב"ם את המלך בתשובתו "לא הרעלתי אותו כלל ועיקר. לעולם איני משתמש לרעה בכישרון הרפואה שבורא העולם העניק לי במתנה. כח הרפואה שקיבלתי הוא כדי להחיות ולא כדי להמית". המלך החריש ותלה עיניו שואלות ברופאו הגדול. הרי כמון מת שבוע ימים לאחר ההרעלה.

"הוא מת על ידי עצמו" הסביר הרמב"ם במתק לשונו "מת בכוח הדמיון שפיתח בעקבות החרדה מפני הרעל שאינו משפיע. מת מפחד שוא"..."

עתה הבין המלך עוד יותר כי לא רק רופא גדול הוא הרמב"ם כי אם גם חכם עצום, ומאז נישאו וגידלו על כל השרים אשר אתו. ולנו נותר לקח מן המעשה הזה להזהר מן הדמיון השלילי, שיכול חלילה להביא את האדם הלוקה בו יותר מידי, עד לשערי מוות.

צ'ין אדם לחברו

יתן אפילו מאה פעמים

מעשה בהרה"ק רבי פישל מסטריקוב זיע"א (יומא דהילולא י"א טבת), שנכנס אליו עני וקיבל נדבה יפה, יצא והחליף כובעו ושוב בא לקבל נדבה, לחש בנו של הרבי ואמר: האיש זה הוא נוכל, עתה קיבל כסף והנה החליף כובעו כדי לקבל שנית. חייך רבי פישל ואמר: הנח למסכן הזה, עשירים עושים תחבולות כיצד להשיג כסף ואף הוא כמוהם. כלום להם מותר ולו אסור? העניק לו הרבי שוב נדבה יפה.

איסור מחלוקת

פעם באו תושבים מעיר אחת אל הרה"ק רבי אברהם ה"אבני נור" מסוכטשוב זיע"א בטענה: שהרב שלהם הכשיר בשאלה של בשר וחלב, וזאת אע"פ שלפי דעת רוב האחרונים יש להחמיר ולאסור. ולכן אנו מבקשים להסמיך מורה הוראה נוסף, אותו נשאל ולפיו נלך. אמר להם הרבי: אינני יכול להכריע בשאלה, עד שלא אברר את פרטי הדברים ואדבר עם הרב של עירכם. אך גם בלא להיכנס לכל פרטי השאלה, הרי אפילו לדבריכם התיר הרב שלכם רק איסור דרבנן, ואילו אתם רוצים לעבור על איסור דאורייתא. תמהו האנשים: איסור תורה? כן קרא הצדיק, מחלוקת היא איסור דאורייתא לדעת כולם, על ידי המחלוקת מגיעים לעבור על איסורי תורה רבים: לשון הרע, רכילות, שנאת חנם, הלבנת פנים ועוד איסורים רבים.

מחילה בלב שלם באמת

מעשה שסיפר הרה"ק רבי אליהו לאפיאן זיע"א, שבהיותו דר בלונדון, בא אליו אדם אחד וביקש ממנו מחילה, מפני שפגע בכבודו. ואמר לו שרוצה הוא לשמוע במה חטא נגדו? ולא רצה אותו האיש לגלות לו את הדבר, אף שדרש ממנו זאת במפגיע. וכאשר על אף כל הבקשות לא רצה האיש לספר את הדבר. אמר לו רבי אליהו, שידע, שאם אינו מספר לו מה הדבר, אין הוא מוחל לו, וע"כ נאלץ אותו אדם לספר את המעשה. כאשר שמע רבי אליהו את הדבר, אמר לו, דע לך שיכול אני לומר שאני מוחל לך, אך מאחר שהדבר אשר בו חטאת נגדי הוא באמת חמור, לפיכך יודע אני שהמחילה שאמחל לך לא תהיה בלב שלם, וע"כ עצתי שתלך עכשיו לביתך, ותבא לבקש מחילה בעוד כשבועיים, ובמשך הזמן הזה אשתדל ללמוד מוסר הרבה על הענין, ואז אקוה שבעוד שבועיים אמחל לך במחילה גמורה ובלב שלם, וכך היה.

מחול לו, שרוי לו

פעם באו וסיפרו להרה"ק רבי יהודה צדקה ראש ישיבת פורת יוסף זיע"א, על מישהו שמדבר סרה במעלתכם. מיד נענה והשיב, מחול לו, שרוי לו, וגם על מה שידבר עלי מכאן והלאה, הנני מוחל לו כבר מעכשיו, ולא התעניין כלל מי הוא המדבר ומה אמר.

הילולא דצדקיא

שבת קודש י"ד טבת הרה"ק רבי לוי יצחק מסטעפין ב"ר יוסף מאוסטילא (תרל"ד)

יום ראשון ט"ו טבת

הרה"ק רבי רפאל מבראשד ב"ר יעקב יעקיל (תלמיד רבי פינחס מקאריץ תקפ"ו) הרה"ק רבי חיים מרדכי מנדבורנא ב"ר איתמר (תשל"ח)

יום שני ט"ז טבת

הרה"ק רבי צבי הירש מדראהביטש מונקאטש המכונה רבי הערשלע דראהביטש'ער (תר"ב)

יום שלישי י"ז טבת

הרה"ק רבי אפרים פישל מסטריקוב ב"ר יוסף יהודה לייב (תלמיד המגיד - תקפ"ב)

הרה"ק רבי אריה לייב ליפשיץ ב"ר חיים (אריה דבי עילאי - תר"ו)

הרה"ק רבי יעקב ב"ר זאב (המגיד מדובנא) (תקס"ו) הגה"ק רבי פינחס אפשטיין ב"ר ישעיהו (תשל"ל)

יום רביעי י"ח טבת

רב הונא בר מר זוטרא (ד"א תשפ"א)

רב משרשיא בר פקוד (ד"א תשפ"א)

הרה"ק רבי צבי אלימלך ב"ר פסח (בני יששכר - תר"א)

יום חמישי י"ט טבת

הרה"ק רבי רבי יעקב מקאלבסוב ומעליץ ב"ר

נפתלי צבי מרופשיץ (תקצ"ט)

הרה"ק רבי אברהם שמואל בנימין סופר

ב"ר משה (כתב סופר - תרל"ב)

יום שישי כ' טבת

רבינו משה בן מיימון (הרמב"ם - ד"א תתקס"ה)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" רפורם יוסף הדרס' על המצוות.

המפסיק ממשנתו (י"ב)

- א) מי שפוסק מדברי תורה לדבר דברים בטלים, יפסקו חייו מהעולם הזה, ודינו עומד לעולם הבא. (וזהר ח"ג, פרשת שלח, דף קס"ב ע"א)
- ב) המפסיק ממשנתו לשיחת חולין, עובר בעשה דביטול תורה. (יומא, דף י"ט ע"ב, וברבינו חננאל שם)
- ג) החוסס פיו ולא דיבר דברים בטלים בלימודו, שכרו פי שנים מהלימוד גופא. (אור לציון, חלק המוסר, עמוד ל"ג)

לע"נ

הרה"ק רבי חיים מרדכי מנדבורנא
ב"ר איתמר זיע"א
נלביע ט"ו טבת תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות "דודי קאר"

הסוכן החרדי שלך להשכרת ומכירת
רכב בכל הארץ ומכל החברות
052-7655-222